

Luottamus

Piispa Jukka Keskitalon avauspuhe Kartalla-arvofoorumissa Oulun piispantalossa 28.2.2019

Suomi on maailman onnellisin maa. Näin kirjoitti viime viikonvaihteessa arvostettu ruotsalainen sanomalehti Svenska Dagbladet. Kun tämänkaltaisia tuloksia julkistetaan, me suomalaiset olemme luonnollisesti ylpeitä, mutta itseksemme mietimme, mahtaako tässä olla jokin mittausvirhe.

Mutta ei siinä ole mittausvirhettä. Monella tavalla ajateltuna maamme on yksi parhaista maista elää. Arvotutkija Klaus Helkaman mukaan suomalaisia eniten yhdistäviä arvoja ovat rehellisyys ja luottamus. Helkaman kansainväliseen vertailuaineistoon perustuen voidaan sanoa, että jos lompakkosi putoaa Oulun Rotuaarilla, sinulla on selkeästi suurempi todennäköisyys saada se takaisin, kuin jos pudottaisit sen melkein missä tahansa muussa maassa.

Miksi uutiset Oulussa tapahtuneista alaikäisten seksuaalisista hyväksikäytöistä ja raiskauksista järkyttivät suomalaisia niin paljon? Ensinnäkin tietysti siitä syystä, että teot ovat äärimmäisen vastenmielisiä. Mutta toiseksi siitä syystä, että moni suomalainen koki luottamuksen rikkoutuneen.

Kun suuri määrä turvapaikanhakijoita tuli syksyllä 2015 muiden Euroopan maiden ohella myös Suomeen, olivat äänekkäimpiä ne, jotka halusivat sulkea rajat. Enemmistö suomalaisista – näin uskon - oli kuitenkin sitä mieltä, että maassamme ja sydämissämme on tilaa myös uusille tulokkaille, eritoten niille, jotka ovat kärsineet sodasta ja ihmisoikeusrikkomuksista. Suomalainen yhteiskunta toimi järjestelmällisesti pyrkien ottamaan tilanteen haltuun organisoimalla maahanmuuttajien vastaanoton hämmästyttävän nopeasti.

Nyt moni avoimuutta ja humanisuutta edustaneista ihmisistä on kokenut olleensa liian sinisilmäinen. Moni kokee, että luottamukseen ei ole vastattu luottamuksella. Tunnetun sanonnan mukaan luottamuksen rakentuminen kestää kauan, mutta luottamus voidaan menettää hetkessä.

Juuri tämänkaltaisessa tilanteessa olemme Oulussa ja Suomessa olleet seurattuamme järkyttyneinä uutisointia lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista ja siitä, että ulkomaalaistaustaiset henkilöt ja ilmeisesti osin turvapaikanhakijat ovat selkeästi yliedustettuina tässä rikostyyppissä.

Iso kysymys juuri nyt on, miten rakennamme luottamusta uudelleen. Luottamuksen uudelleen rakentumiseksi on tärkeä tunnustaa tosiasiat. Siksi olen sanonut sen, mitä edellä sanoin. On myös ollut tärkeää, että poliisi on tiedottanut asioista avoimesti ja vastuullinen media on kertonut tapahtumista niiden oikeilla nimillä.

Olisi kuitenkin äärimmäisen lyhytnäköistä antautua nyt niiden vietäväksi, jotka haluavat käyttää syntynyttä tilannetta hyväkseen lietsomalla vihaa ja epäluuloa kokonaisia ihmisryhmiä kohtaan. Oikeusvaltion arvot mitataan siinä, että syytetyt saavat reilun oikeudenkäynnin ja syylliseksi todetut rangaistuksen.

Yhteiskuntamme arvot mitataan nyt siinä, ettemme salli täysin viattomien syyllistämistä heidän etnisen taustansa vuoksi. Yhteiskuntamme arvot mitataan myös siinä, että me päättäväisesti tuomitsemme toissapäivän kaltaiset iskut Oulun moskeijaan ja että tekijät saatetaan edesvastuuseen. Kyseessä on mielestäni vastenmielinen teko, jota tekijät saivat hävetä, jos osaisivat. Uskonrauha kuuluu kaikille.

Tapahtuneista tosiseikoista on pyrittävä aina oppimaan jotakin. On selvää, että suomalaisen yhteiskunnan on kiinnitettävä aiempaa paljon enemmän huomiota maahanmuuttajien kotoutumiseen. Näin erityisesti silloin, kun kulttuurierot lähtömaan ja Suomen välillä ovat suuret. Olemme Suomessa olleet kenties liian optimistisia kuvitellessamme, että suomalaisen yhteiskunnan arvot ja tapakulttuuri siirtyisivät eteenpäin helposti.

Kyse ei ole kuitenkaan vain siitä, että tänne asettuvien tulisi omaksua paikalliset arvot ja tavat. Oppiminen on tärkeä myös päinvastaiseen suuntaan. Uudet suomalaiset voivat rikastuttaa kulttuuriamme vaikkapa antamalla esimerkkiä yhteisöllisyydestä.

Oulun seksuaalirikostapausten julki tulon jälkeen monet viranomaistahot ovat toimineen esimerkillisellä tavalla pyrkien vahvistamaan turvallisuuden tunnetta ja keskinäistä luottamusta. Paljon työtä on tällä saralla kuitenkin vielä tehtävänä. Poliisi ja oikeuslaitos hoitavat kyllä oman osuutensa. Tämän lisäksi tarvitaan laaja-alaista kansalaisyhteiskunnan keskustelua siitä, mitä voimme tapahtuneesta oppia.

Olen Oulun uutena piispana ollut huolestunut vastakkainasettelun lisääntymisestä ja ilmapiirin polarisoitumisesta. Siksi olen halunnut kutsua tämän ensimmäisen Kartalla-arvofoorumin istunnon koolle juuri näiden asioiden merkeissä.

Toivon, että tämä arvokeskustelu voisi omalta osaltaan olla rakentamassa turvallista ja luottamuksen täyteistä Oulua ja Suomea kaikille. Iloitse siitä, että olette ottaneet kutsun vastaan.